

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. V. Qui habet votum castitatis, debet votum suum explicare in Confessione, quando consilio suo fuit causa, ut Petrus peccaret contra castitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

sect. 10. De Distinctione specifica Peccator. Concl. 5. 735

nostram, qualitates personarum non esse explicandas, quia talis locutio non imbibit malitiam peccati, ad quod proximus per accidens inducitur; sed est dumtaxat peccatum contra Charitatem, ejusdem speciei sive proximus, qui peccat, sit conjugatus, sive Sacerdos &c.

Quantum ad numerum personarum, eadem est resolutio de utroque scandalo, directo & indirecto: pendet autem hæc resolutio ex illa quaestione; utrum in eodem actu possint dari plures malitiae, solo numero distinctae? Si affirmaveris, nescio quare in peccato scandalum non deberet exprimi numerus personarum, quæ unico actu scandalizantur, sicuti debet explicari numerus personarum, quæ unico actu occiduntur. Quid enim refert ad multiplicationem numericam peccatorum, quod in uno casu damnum sit corporale, in altero spirituale; in uno contra Charitatem, in altero contra justitiam? Sin autem negaveris, in eodem actu posse dari plures malitias solo numero distinctas, & affirmaveris, circumstantias tantum aggravantes non esse explicandas; manifeste sequitur, in peccato scandalum non esse explicandum numerum personarum, quas unico actu scandalizasti.

Sed progrediamur ad alium casum, magis difficilem & intricatum, propter aliquorum Neotericorum speculationes. Est autem hujusmodi: Ego Paulus habens votum castitatis consului Petro fornicationem; numquid teneor meam votum explicare in Confessione? Respondeo:

CONCLUSIO V.

Qui habet votum castitatis, debet votum suum explicare in Confessione, quando consilio suo fuit causa, ut Petrus peccaret contra castitatem.

Multos video (inquit Caramuel Theol. Regularis disp. 66. nu. 980.) in hujus virtutis (intelligit castitatem) obligationibus recensendis & exponendis dissidere, quod non percalluerint, quid castitatis nomine designetur. Est igitur castitas virtus specialis circa venerea, ut constat ex D. Thom. q. 15 l. a. 2. Et juxta eundem Angelicum Doctorem q. 143. differt a pudicitia, quod pudicitia sit præcipue circa signa venerorum (ut sunt tactus, oscula & hujusmodi) castitas verò circa veneream commixtionem. Quæ est distinctio valde notanda: erit enim utilis ad plurimum difficultatum solutionem.

Distinguitur etiam (prosequitur idem Auctor n. 981.) castitas à pudicitia, quod illa sit

corporis, hæc animæ. Unde Augustinus contra Julianum lib. 4. Pudicitia res est animæ, virginitas corporis. Denique illa integrâ in anima permanente, potest ista de corpore sibi violenter auferri: Et cum ista integrâ manet corpori, potest illa in animo lascivâ voluntate corrumpi. Ut philosopharis de virginitate, ita de castitate agere debes; quia Monastica castitas est virginalis: & in hoc differimus à Religiosis militibus, quoniam ipsi vovent conjugalem. Et in libris de Civitate docet, Pudicitiam virtutem esse animæ, cui comes semper sit fortitudo. Et Epist. 22. ait: Pudicitia vi nec in carne, nec in animo violari potest. Non violatur in carne, in qua non consistit: non in animo, qui cum sit liber, violentiâ non potest gubernari. Hæc ille.

Et nu. 982. sic ait: Voto solemniter Monachus promittit (expressè seu implicite, de quo non ago) castitatem; pudicitiam non vovent directè. Præterea vovent se futurum esse castum; non vovent se facturum esse, quod alii essent casti. Nota hanc ultimam distinctionem, quæ est verissima, & ante nostrum Llamas à nemine observata, hodie à multis nondum bene intellecta. Ratio est: quia sicut qui vovent obedientiam, non promittit se facturum esse alios obedientes, sed promittit solum se obediturum esse Abbati: & sicut qui vovent paupertatem, non pollicetur se depauperaturum esse alios, sed solum se proprium non habiturum esse; sic similiter qui vovent castitatem; nunquam vovent se facturum esse, quod alii non ducant uxores, sed se non ducaturum: nunquam vovent se curaturum esse; ne alii habeant pellices, sed se non habiturum; non enim Deo alienam, sed propriam libavit castitatem. Hucusque Caramuel.

Ex quibus nu. 986. hæc deducit Conclusionem: Monachus, qui persuasione vel cooperatione concurrat ad hoc, ut alius seu Monachus, seu secularis, vadat ad concubinam, peccavit quidem mortaliter, sed non contra suum votum castitatis. Demonstratur: quia ipse non habuit rem cum tali pellice, sed fecit ut alius haberet. Unde tenetur in Confessione dicere: Feci, quod alius secularis vel Religiosus inret ad secularem vel Religiosam. Tenetur explicare statum peccantium (ita tamen ut possit omittere circumstantias non mutantem speciem) non verò suum. Ratio est: quia ipse non peccavit formaliter contra votum, immò neque contra 6. præceptum Decalogi, sed contra 5. formaliter, & contra 6. objective: fuit enim illis scandalo & occasione, ut peccarent contra 6. Præterea in hoc scandalo seu persuasione nulla voluptas sensualis reperitur, nulla venerea delectatio, neque in hanc assensus; sed solum reperitur malitia voluntatis animam alterius occidentis; & hoc est contra 5. Ita discurrit præfatus Auctor pro sententia opposita nostræ Conclusioni. Sed examinemus singula, & videamus

S. August.

67. Quid Monachus voto solemniter promittat juxta Caramuel, muelin,

Llamas.

Conclusio Caramuelis, opposita nostræ.

sect. 10. De Distingt. specifica Peccator. Concl. 5. 737

in quibus tamen veram pudicitiam dicit esse, etiam si animo fornicentur.

Et infra sic ait: Nec in impiis invenitur pudicitia (seu castitas) virginis, quamvis invenitur virginitas carnis, quia vera pudicitia non potest haberi in animo fornicante. Ac per hoc non anteponitur virginitas bonum impiorum bono conjugali fidelium. Sed coniuges, bene atentes malo, anteponuntur virginitas, male utentibus bono. Et ideo cum fideles coniugati bene utuntur malo libidinis, non apud eos (ut calumniant) propter fidem exercetur impunitas criminis, sed in eis, propter fidem vera, non falsa virtus est castitatis.

Ex his patet, quid respondendum sit ad alia verba D. Augustini (si ipsius sunt; quia loco citato à Carmele, videlicet Epist. 22. non reperitur, interim verissima sunt, etiam intellecta de castitate) Respondetur, inquam; pudicitia seu castitas vi nec in carne, nec in animo violari potest: non quia in carne nullo modo consistat, sed quia castitas in carne violata, absque consensu voluntatis, duplicabitur ad coronam, ut legitur dixisse Lucia Palchasio iudici: Si inquit (inquit) iusseris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.

Audiamus ipsam Augustinum Epist. 122. non procul à fine: Hec illis dicentibus, & ad Deum ingemiscuntibus, omnino suis aderit, qui suis adesse consuevit. Et aut nihil in eorum castissimis membris libidine hostili perpetrari permittet; aut si permittit, cum eorum animus nullà confessionis turpitudine maculatur, etiam carnem suam defendet à crimine. Et quicquid in ea nec commisit, nec permittit libido patientis, solius erit culpa facientis, omnino illa violentia non pro corruptionis turpitudine, sed pro passionis vulnere deputabitur. Tantum enim in mente valet integritas castitatis, ut illa inviolata, nec in corpore possit pudicitia violari, cuius membra poterint superari.

Quid vobis videtur de Augustino? Numquid castitatem ponit in corpore, & pudicitiam in mente; vel castitatem à pudicitia distinguit, quod illa sit corporis, hæc animæ? Et quare putamus Augustinum constituisse pudicitiam in animo? Ipse pro se respondeat lib. 1. de lib. Arbitrio cap. 5. De pudicitia (inquit) quis dubitaverit, quin ea sit in ipso animo constituta, quandoquidem virtus est? Unde à violento stupratore eripi nec ipsa potest. Et castitas, nonne virtus est? Quis ergo dubitaverit, quin ea sit in ipso animo constituta? Unde à violento stupratore eripi nec ipsa potest.

Quæ cum ita sint; assero, voto solemniter Monachum promittere veram castitatem, seu veram virtutem castitatis & pudicitie; adeoque directe peccare contra votum suum non solum per commixtionem veneream, sed etiam per aspectus inhonestos, tactus & oscula; immò per interna inhonesta desideria non solum inefficacia, sed etiam inefficacia, quæ solent dici simplices complacentiæ, seu delectationes

morosæ: nemo enim verè castus est, qui, licet abstineat ab actibus externis; tamen ex imaginatione operis venerei percipit delectationem similem illi; quæ ex rei præsentia & actuali fruitione perciperetur.

Eleganter & appositè D. Augustinus l. 12. de Trinitate c. 12. Nec sanè cum sola cogitatione mens oblectatur illicitis, non quidem decernens esse faciendâ, tenens tamen & volvens libenter, quæ statim, ut attingerunt animum, restui debuerunt, negandum est esse peccatum, sed longe minus, quam est operi statuatur implendam. Et ideo de talibus quoque cogitationibus venia petenda est, peccatusque percipiendum atque dicendum: Dimitte nobis debita nostra. Faciendum quoque quod sequitur, atque in oratione iungendum: Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Neque enim sicut in illis quibus primis hominibus personam suam quisque portabat, & ideo si sola mulier cibum edisset illicitum, sola utique mortis supplicio pleteretur; ita dici potest in homine uno, si delectationibus illicitis (à quibus se continuo deberet avertere) cogitatio libenter sola pascatur, nec faciendâ decernatur mala, sed tantum suaviter in recordatione tenentur, quasi mulierem sine viro posse damnari; absit hoc credere. Hæc quippe una persona est, unus homo est, totusque damnabitur, nisi hæc, quæ sine voluntate operandi, sed tamen cum voluntate animi talibus oblectandi solus cogitationis sentiuntur esse peccata, per Mediatoris gratiam remittantur.

Et quamvis hæc verba ab Aliquibus expli-centur de peccato solum veniali, & de damnatione temporali Purgatorii (ut videre poteris apud Cordubam in suo Questionario lib. 1. q. 23. dub. 11.) equidem communiter intelliguntur de peccato mortali, & de damnatione æterna, prout eâ intellexit Doctor Subtilis 2. dist. 42. q. 4. nu. 13; ibi: Quando voluntas imperat cogitationem alicuius illiciti, quia vult quod obiectum sit sibi præsens ad continuandum delectationem & complacentiam in illo; si illud cogitatum sit (mortaliter) illicitum, in complacentia plena illo modo predicto est peccatum mortale: & hoc non solum de carnalibus, ut cogitare luxuriam; sed etiam in actibus intellectus respectu aliorum obiectorum, ut imaginari & morari cum delectatione in cogitatione mortis inimicorum. Et sic patet, quod cogitatio de obiecto illicito procedens ex complacentia voluntatis in illo, post deliberationem est peccatum mortale. Sicut enim est peccatum mortale voluntatis concupiscere sibi delectationem de obiecto illicito, & illam etiam vel aliam concupiscere potentia inferiori; sic etiam peccatum est ad hoc velle cogitationem de isto obiecto.

Hæc est sententia (prolequitur Scotus n. 14.) August. l. 12. de Trinitate c. 12. . . . Et quod Augustinus ibi intelligat, quod delectatio sine consensu in opus sit peccatum mortale, patet per illud quod dicit: Si sola mulier cogitat de re illicita, totus homo damnabitur, nisi Mediatoris gratiâ

A a a a gratiâ

72. Insuper dicitur ad alia verba D. August. ex Epist. 22.

A. de q. 2.

Quæ 5. Alij tamen dicunt pudicitiam in animo.

73. Monachus vero solemniter promittit veram virtutem castitatis & pudicitie.

S. Aug.

74. Delectatio morosa est peccatum mortale.

Corduba.

Scotus

gratiâ interveniente liberetur. *Quod si esset veniale, posset sine gratia opposita liberari.* Hæc ille.

75. Delectatio morosa prohibetur in Decalogo. Quæ si vera sint (quod puto) hæud dubitandum, quin morosa delectatio prohibeatur in Decalogo, saltem reductivè. Quæris, quo præcepto? Respondeo, illo: *Non concupisces uxorem proximi tui.* Quo prohibetur omnis illicita concupiscentia carnis, qualis est delectatio morosa de carnalibus, quæ non tantum ipsam mentem afficit, veluti cum quis delectatur de cogitatione rei turpis; sed ipsam quoque materiam prohibitam: hæc enim est objectum delectationis morosæ, ut graphicè depingit Scotus supra hisce verbis:

Scotus. *Ex quo patet, quod in eadem cogitatione potest esse peccatum & non esse; quia quantumcumque cogitatio sit delectabilis, cum tamen obiectum non sit delectabile, non est peccatum. Vnde vir sanctus potest delectari in cogitatione alicuius peccati, quod detestatur. Delectari tamen in cogitatione alicuius peccati, quatenus obiectum sit sibi præsens, & delectetur in illo, ut in obiecto, est peccatum. Et hoc per Augustinum 9. Trinit. c. 10. Definire intemperantiam, verbumque ejus dicere, pertinet ad artem morum. Esse autem intemperantem ad id pertinet, quod illâ arte culpatur: sicut nosse ac definire quid sit sollicitus, pertinet ad artem loquendi; facere autem vitium est, quod eadem arte reprehenditur. Sic ergo, si cogitatio placet & continuatur, non propter cogitatum, sed ut per eam quis ad finem debitum deducatur, non est peccatum; sed si propter obiectum illicitum ut in ipso delectetur, sic est peccatum: & isto modo sancti viri detestantur cogitationes illicitas.*

5. Aug. Quidni ergo viri Religiosi, qui profitentur viam perfectionis, velint vovere, & de facto voveant detestationem omnium cogitationum carnalium, quæ secluso voto castitatis essent peccata mortalia contra castitatem? Non dubito de tali voluntate, quidquid in contrarium videatur sentire Franciscus à S. Clara in suo Manuali Missionariorum Regularium c. 23. propter frivolas rationes, quas hic subijcio:

76. Religiosi vovent abstinenciam à delectationibus morosis. Non vovetur (inquit ille) finis voti: ergo nec abstinere ab omni affectu interno. Deinde sic, quando vovetur castitas, non vovetur perfectio castitatis; nam hoc esset ridiculum vovere, se statim fore perfectum; nec esset in voventis potestate: vovetur ergo solum applicare se ad mediâ, quibus tandem acquiri possit perfectio. Perfectio verò castitatis est, non omnino habere cogitationes delectabiles in re turpi: ergo hoc non vovetur; sed mediâ necessaria, quibus gradatim tenditur ad perfectionem. Vovetur igitur non solum abstinere ab actu, sed ab aliis illicitis gestibus tendentibus ad actum, ut oscula, amplexus & hujusmodi, qui multum disponunt; & etiam

Rationes in oppositum Franc. à S. Clara. affectus efficaces, qui non sunt simplices complacentiæ; nam & illa sunt mortalia in carnis libe.

Denique hoc confirmatur ex obligationibus aliarum legum (votum enim est lex, quam vovens sibi imponit) in aliis verò legibus seu præceptis non obligat finis legis in quantum talis: ergo nec hic. Sic etiam quoad paupertatem, vovens vovet, quod in sua est potestate, ut relinquere sua bona. Numquam verò delectari, non videtur immediata voti materia, sed est quotidianus Religiosorum labor. Examinent doctiores: nam certè ratio, cui innititur, videtur urgere; & adhueoritur in sententia eorum, qui tenent apud Cordubam, non esse peccatum mortale delectari, seu consentire in delectationem obiecti mortaliter prohibiti, tantum sine consensu in ipsum opus vel actum exteriorem. Hucusque Franciscus à S. Clara.

Sed credo, si S. Franciscus & S. Clara cum hic viverent interrogari potuissent, unâ voce clamassent: *Vovimus Deo abstinere non tantum ab actibus externis luxuriæ, sed etiam ab actibus internis tam efficacibus, quam morosis delectationibus perfectè deliberatis.* Atque hæc est communis Religiosorum apprehensio, qui judicant se peccare contra votum castitatis, quando aliquid agunt, quod secluso voto mortaliter repugnat illi virtuti: jam autem delectatio morosa in re turpi (ut supra ex Augustino & Scoto probavimus) si plena fuerit & perfectè deliberata, mortalis est, etiam in eo, qui non habet votum castitatis.

Et verò, quis dixerit, abstinenciam ab hujusmodi delectationibus, ad quam omnes obligantur ante votum, esse finem voti? Nihil finem confundas cum materia; & tunc prima ratio illius Auctoris petit principium: nam quæritur, an delectatio morosa, seu potius abstinencia ab illa, sit materia voti? Et posse esse, non dubito: nam in voventis potestate est eodem modo, quo abstinencia ab aliis peccatis mortalibus. Dicere autem evitacionem peccati mortalis non esse in potestate hominis, est contradicere Concilio Trident: sess. 6. c. 11. ibi: *Nemo temerariâ illâ, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti (debet) Dei præcepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia: nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet & facere quod possit, & petere quod non possit, & adjuvat ut possit.* Et can. 18. *Si quis dixerit, Dei præcepta homini etiam iustificato & sub gratia constituto, esse ad observandum impossibilia; anathema sit.*

Fateor: materia voti debet esse re physice & moraliter possibilis: & ideo non valeret votum de nunquam peccando, cum Trident: supra can. 23. definit, hominem non posse in tota vita peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio. Similiter non valeret

votum de non concupiscentia proximi, cum nihil sit in potestate hominis, nisi potestate vitare. Nihil esset validum mentiendo, requirit delectationem potestatem potestatem. Quam delibet delectabilibus peccatum mortale. Neque tu do non concupiscentia (nam sed quando vive in animo nequidem in seculo castitatis qui (nam pro ab quam per votum, cum bilis. At verum cum sit physice Deo honorificè absolutè & sine vovens e suo abstinere su, est abstinere forum labor plurimi sint, nestos; & durante, abluent à perfectè. Et dato qu quoridie; forneant ab opere eos noluisse quia difficile ne turpi tantum censetur immò ad i emittitur vot vinculo con vinculi firmi quod alioqui vare deberet. Nec vale aliarum legibus obli finem extrin aliis legibus ab omni afftra castitate & non mag probatur? Secundo non sit lex potest ad act

79. Quis concupiscentia peccati mortalis. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali. 80. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

76. Religiosi vovent abstinenciam à delectationibus morosis. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

Rationes in oppositum Franc. à S. Clara. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

votum de r beratè; qui minis potest ne, cum nihil potest berare. Nihil esset validum mentiendo, requirit delectationem potestatem potestatem. Quam delibet delectabilibus peccatum mortale. Neque tu do non concupiscentia (nam sed quando vive in animo nequidem in seculo castitatis qui (nam pro ab quam per votum, cum bilis. At verum cum sit physice Deo honorificè absolutè & sine vovens e suo abstinere su, est abstinere forum labor plurimi sint, nestos; & durante, abluent à perfectè. Et dato qu quoridie; forneant ab opere eos noluisse quia difficile ne turpi tantum censetur immò ad i emittitur vot vinculo con vinculi firmi quod alioqui vare deberet. Nec vale aliarum legibus obli finem extrin aliis legibus ab omni afftra castitate & non mag probatur? Secundo non sit lex potest ad act

79. Quis concupiscentia peccati mortalis. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

80. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

76. Religiosi vovent abstinenciam à delectationibus morosis. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

Rationes in oppositum Franc. à S. Clara. Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

Non valeret hic arguere votum abstinenciam ab omni peccato mortali.

votum de numquam mentiendo etiam indeliberatè; quia non videtur esse moraliter in hominis potestate, non peccare ex indeliberatione, cum nihil propriè & moraliter sit in hominis potestate, nisi de quo potest perfectè deliberare. Nihilominus ignoro planè, quare non esset validum votum de numquam deliberatè mentiendo: nam quod humanam & mortalem requirit deliberationem, includit etiam mortalem potestatem faciendi & non faciendi. Quanto magis validum erit votum de numquam deliberatè consentiendo cogitationibus delectabilibus in re turpi, qui consensus est peccatum mortale?

Neque tunc Religiosus perfectus est, quando non consentit deliberatè huiusmodi cogitationibus (nam plurimi secularium id faciunt) sed quando vel non sentit illos motus turpes sive in animo, sive in corpore; vel est sentiat, nequidem indeliberatè consentit. Hæc est perfectio castitatis & finis voti, si ita velimus loqui (nam propriè finis voti est honor divinus) ad quam perfectionem & finem non obligat votum, cum sit physicè aut moraliter impossibile. At verò abstinere à deliberato consensu, cum sit physicè & moraliter possibile, atque Deo honorificum; nescio, quare Religiosus, absolutè & simpliciter abque aliqua restrictione vovens castitatem, non teneatur ex voto suo abstinere ab huiusmodi deliberato consensu, estò abstinere foret quotidianus Religiosorum labor; quod tamen fallum est, cum plurimi sint, qui rariùs sentiunt motus inhonestos; & dum sentiunt, gratià divinã aspirante, abque aliquo particulari labore abstinunt à perfectio & deliberato consensu.

Et dato quòd aliqui essent, qui laborarent quotidie; fortè etiam sunt, qui laborant ut abstinant ab opere turpi externo; num ideo dicam, eos noluisse vovere illam abstinentiam? Sanè, quia difficile est abstinere ab omni delectatione turpi tam animi, quàm corporis; ideo votum censetur actus consilii & perfectionis: immò ad illam difficultatem superandam emittitur votum, quatenus voluntas firmiori vinculo constricta, ex consideratione illius vinculi firmiùs & inviolabiliùs observet id, quod alioquin ex virtute sola castitatis observare deberet.

Nec valet argumentum ab obligatione aliarum legum. Primò: quia etiam in aliis legibus obligat finis intrinsecus legis. Ad finem extrinsecum sicut non est obligatio in aliis legibus; ita nec in voto. Porro abstinere ab omni affectu interno plenè deliberato contra castitatem, esse finem extrinsecum voti, & non magis materiam essentialem; ex quo probatur?

Secundò: disparitas aliqua est, quòd votum non sit lex propriè dicta; & ideo obligare potest ad actus merè internos, estò lex propriè

dicta Superioris humani non possit ad illos obligare. Quamvis ergo lex humana non prohiberet directè delectationem morosam; equidem votum potest prohibere, & censetur prohibere, nisi obstat contraria voluntas voventis implicita vel explicita, quæ impræsentiarum non obstat. Non implicita: nam virtus castitatis, quam Religiosus vovet, prohibet delectationem morosam, idque sub culpa mortali in materia gravi, ut suppono, & ulterius possem probare, nisi esset alterius loci: ergo similiter votum castitatis, nisi obstat explicita voluntas voventis, de qua nobis non constat.

His ita constitutis, festinè cognoscitur, quid sit sentiendum de eo, quod docet Caramelus suprà n. 984. Intentio fornicandi v. g. formaliter est contra pudicitiam; objectivè verò contra castitatem. Unde qui habet talem intentionem, sicut de facto non fornicatur, sed vult fornicari; ita de facto non perdit castitatem, sed vult perdere: ac proinde ille actus non est sacrilegium formaliter, sed materialiter, hoc est, non est intrinsecus sacrilegium sed extrinsecus & objectivè; nimirum intentio committendi sacrilegium. Hæc ille.

Hinc (prosequitur) intelligendus venit Augustinus in Regulã c. 5. (in libro quo ego utor est c. 21.) Cum se invicem sibi met, etiam tacente lingua, conspectu musuo corda nuntiant impudica, & secundum concupiscentiam carnis alterutro delectantur amore, etiam in castitate ab immunda violatione corporibus, fugit castitas de moribus. Fugit quidem castitas non formaliter sed objectivè: illi enim, qui se signis sollicitant, non committuntur formaliter, sed objectivè, hoc est, volunt committere. Ex dictis constat æqualiter peccare Novitium qui habet intentionem fornicandi post professionem, ac professum: quia ille actus totam malitiam delimit ab objecto, & ratio sacrilegii non est ipsi forma, sed terminus. Huc ulque Caramelus.

Sed interrogo ego: qui se invicem mutuis tactibus sollicitant ad commixtionem; committuntur formaliter an objectivè tantum? Fugit castitas de moribus non formaliter, sed objectivè tantum? Et quid refert conspectibus an tactibus se sollicitent ad commixtionem? Quæro ulterius; qui conspectibus se sollicitant, peccantne contra votum castitatis? Tenenturne votum suum in Confessione explicare? Si sic (de quo ego non dubito) quid refert sive formaliter peccent contra castitatem, sive objectivè; sive contra castitatem, sive contra pudicitiam? Et si contra pudicitiam; cur non etiam contra castitatem, quæ est eadem virtus secundum Doctorem Angelicum, & quæ sine pudicitia secundum Divum Augustinum non est vera virtus castitatis?

Aaaaa z Appositè

81. Docet Caramelus velle fornicari in Religioso non esse formaliter sacrilegium;

82. Aug.

83. Contra ista qui dicitur.

79. Qui consentit peccato Recl. p. 101.

80. Non valet licetque votum ab obligatione legum.

80. Non valet licetque votum ab obligatione legum.

76. esse res physicè non valeret cum Trident. nem non posse in alia vitare, nisi er non valeret votum

Appositi S. Doctor lib. de bono Viduitatis c. 9. In coniugali (inquit) vinculo si pudicitia conservatur, damnatio non timetur. Sed in viduali & virginali continentia excellentia muneris amplioris expetit. Quâ petitâ & electâ, & voto debiti oblatâ, iam non solum capessere nuptias, sed etiam si non nubatur, nubere velle, damnabile est. Nam, ut hoc demonstrat Apostolus, non ait: cum in delictis egerim, in Christo nubunt; sed: nubere volunt: Habentes (inquit) damnationem, quoniam primam fidem irritam fecerunt; etsi non nubendo, sed tamen volendo: non quia ipse nuptiæ vel taliam dammande indicantur, sed damnatur propositus fraus, damnatur fracta voti fides &c. Ergo talis voluntas, secundum Augustinum, est sacrilegium formaliter & intrinsecus; alioquin dicere debuisset: Damnatur voluntas frangendi fidem; & non: Damnatur fracta voti fides. Et verò, si non nubendo, sed tantum volendo nubere, frangitur formaliter votum virginitalis; quis prudenter ambigat, etsi non fornicando, sed tamen volendo fornicari, formaliter frangi votum castitatis Religiosæ?

1. Timotheus 2. 11. & 12.

83. Diversitas quod ad hoc inter Novitium & Professum.

Ex quo patet diversitas inter Novitium, qui habet intentionem fornicandi post professionem, & Professum, qui vult fornicari: nam Novitius, cum nondum fidem Deo dederit, non potest formaliter illam frangere; adeoque in ipso non damnatur fracta voti fides, sed voluntas frangendi fidem, postquam data fuerit: in Professo autem, qui actualiter dedit fidem Deo, non tantum damnatur voluntas frangendi fidem per actum externum fornicationis, sed etiam damnatur ipsa fides fracta (prout loquitur D. Augustinus) ita ut ratio sacrilegii sit illi actui non solum terminus, sed etiam forma, sicut est forma actui fornicationis. Hæc est communissima sententia, à qua nullatenus iudico recedendum propter argumenta Caramuelis, quibus (ut puto) satisfactum est.

84. Probatio Conclusio nis.

Sed dicit aliquis: Quid hæc omnia ad propositam Conclusionem? Expecta paululum & videbis, si tamen oculos habeas apertos ad videndum. Dicit Conclusio; Religiosum, qui alterum consilio suo induxit ad fornicandum, peccasse contra proprium votum, & ideo illud debere in Confessione explicare. Quod probò ex dictis: nam Religiosus vovet abstinere ab omni actu interno & externo perfectè deliberato, qui secluso voto est peccatum luxuriæ, sive oppositum virtuti castitatis: ergo Religiosus vovet abstinere ab illo consilio, nisi consistat de contraria voluntate. Subsumo: atqui de contraria voluntate ordinariè non constat; ergo Religiosus, qui alterum suo consilio induxit ad fornicandum, per se loquendo peccavit contra proprium vo-

tum; & ideo illud debet explicare in Confessione.

Major patet: quia votum superadditur præcepto castitatis, itaque verbis generalibus, ex. gr. Voveo servare Regulam FF. Minorum vivendo in castitate; ergo afficit omnes actus, quos afficit præceptum naturale castitatis, illis superaddendo novam obligationem virtutis Religionis; gravem vel levem, secundum capacitatem materiæ. Minor probatur; quia tale consilium est scandalum directum; atqui scandalum directum (ut ostendimus Conclusionem 4.) contrahit omnem malitiam illius peccati, ad quod proximus inducitur; ergo consilium Religiosi, quod inducit proximum ad fornicandum, contrahit malitiam oppositam virtuti castitatis, eandem speciem, quam habet ipsa fornicatio proximi: ergo illud consilium est peccatum luxuriæ seu oppositum virtuti castitatis.

Infero rursus: ergo Religiosus vovet abstinere ab illo consilio, nisi consistat de contraria voluntate; atqui de contraria voluntate ordinariè non constat. Quod probatur, quia si singuli Religiosi interrogarentur, forte nullus inveniretur, qui diceret se illud consilium excepisse à materia voti castitatis. Quo ergo iure, ratione vel auctoritate illud excipiunt Caramuel supra; Dicastillo disp. 9. n. 326. & alii quidam Neoterici? Et quod magis mireris, Dicastillo suam resolutionem audeat appellare claram, & doctam, & receptam à multis, immò plerisque.

Sed si illa clara est, & docta, & recepta à multis; nescio quæ sit obscura & indocta, & recepta à paucis. Obscura quidem & indocta, quia obscuro & indocto nititur fundamento: à paucis verò recepta, quia ipse Dicastillo non citat alios, quàm Sanchez lib. 5. Sum. c. 6. n. 10. Caramuelem & Lugonem. Subscribo verba Dicastillonis: Prædictum casum tangit Diana 7. parte, tract. 11. resol. 27. sed homo prudenter cautus de suo nihil addit, contentus referre Caramuelem, & ex parte Sanchez & Lugonem. Hæc ille.

Verum enim verò si tua resolutio, mi Dicastillo, est tam clara, & docta, & à plerisque recepta, ut jactas; cur laudas Dianam à prudentia? Homo (inquis) prudenter cautus de suo nihil addit. An imprudens fuisset, si de suo aliquid voluisset addere? An imprudens, si assertivè illam resolutionem docuisset, sicut alias plures docet? An imprudens, si plerisque illos Auctores in medium produxisset, sicut solet producere pro aliis opinionibus, quando reverè plerique eas docent? Nunc autem prudenter cautus fuit Diana, quia sententiam obscuram & indoctam noluit videri docuisse, & noluit subscribere sententiæ, quam vidit à paucissimis doceri.

Quod probè intelligens Card. Lugo sic ait: disp. 16.

disp. 16. n. caret, nec idem Sanchez & 8. ubi dicit eandem spe scandalizationem, p. Uade qui ab tur peccare quoties con peccat gravi malitiam ej ducit ad for catur, debet proprii volor tur de veloci clara & doct dere fas est.

Responde loco non d scandali, et ejus, qui sca Nam n. 3. c. sione, sive ex non eo sine, cumq; non est dalem generalis rediuntur ad ca. Et n. (qualiscumq dem speciem distinguens in jus virtutis, actus non pen dariò prohibe ria peccandi d plum in parti ideo nemo han tis crimen dire fessè & rediit eam peccati sp cet; debere peccati, ad qu quia omnia (peccati speciem de propria & statim se retu non de propo tus fuerat. H Sed nunq ris subelizar mium sapere riùs, quàm i directissime p gari ad restit exemplum in riùs est contr Sanchez loq de illo, qui p per accidens ed quòd dire

87. loquatur.

88.

disp. 16. n. 152. Hæc doctrina nec difficultate caret, nec videtur satis coherere cum iis, quæ idem Sanchez docuerat lib. 1. in Decal. c. 6. n. 3. & 8. ubi dixit, peccatum scandalum pertinere ad eandem speciem, ad quam inducitur ille, qui scandalizatur: quare scandalum ad fornicationem, pertinet ad speciem fornicationis. Vade qui absolute promisit castitatem, videtur peccare contra huiusmodi promissionem; quoties contra virtutem castitatis specificè peccat graviter; arque ideo si verè contrahit malitiam ejusdem speciei, quando alium inducit ad fornicationem; ac quando ipse fornicatur, debet in utroque casu circumstantiam proprii voti explicare. Ita Eminent. Loquitur de resolutione Sanchii & Dicastillonis clara & docta, & à perlisque recepta, si credere fas est.

Respondet Dicastillo n. 329. Sanchez eo loco non docet, peccatum illud generalis scandalum, esse ejusdem speciei cum peccato ejus, qui scandalizatur, sed tantum reductivè. Nam n. 3. cum dixisset: Sive consilio, sive suspensione, sive exemplo quis alium ad peccatum inducat, non eo fine, ut in peccatum incidat, sed alio quocumque; non est speciale scandalum peccatum, sed scandalum generaliter acceptum; statim subjungit: Et reductivè ad eam peccati speciem, ad quod inducit. Et n. 4. assertit ex Cajetano rationem (qualiscumque ea sit) huius reductionis ad eandem speciem: idemque explicat ex Vasquio, distinguens inter actus per se contrarios alicujus virtutis, qui ab illa prohibentur; & inter actus non per se contrarios, qui etiam secundariò prohibentur, v. g. ne occasio in ea materia peccandi detur. Et postea n. 5. ponens exemplum in particulari materia injustitiæ, ait: Et ideo nemo hanc ruinam in factum occasionem, iniustitiæ crimen directè & perfectè appellat, sed imperfectè & reductivè. Et n. 6. Pertinet reductivè ad eam peccati speciem &c. Ideo n. 8. quando docet, debere in Confessione explicari speciem peccati, ad quam incitavit, & reddit rationem: quia omnia (dicta vel facta) pertinent ad eam peccati speciem, ad quam inducunt; ne quis fortè de propria & primaria specie id existimaret, statim se reulit ad id, quod dixerat n. 4. ubi non de propria, sed de reductiva specie locutus fuerat. Hactenus Dicastillo.

Sed nunquid rem acu tetigit? In rebus claris subtilizare, est errorem querere; & nimium sapere, est minimum sapere. Quid clarior, quam illum, qui alteri consulit furtum, directè peccare contra iustitiam, & obligari ad restitutionem in defectum furis? Ergo exemplum in particulari materia injustitiæ potius est contra ipsum, quam pro iplo. Neque Sanchez loquitur de consulente furtum, sed de illo, qui pravo suo exemplo alteri fuit causa per accidens furti, quem excusat à restitutione, eo quod directè & perfectè non violaverit iustitiam. Igitur quod Sanchez ait n. 3. nihil ad propositum.

Uti nec illud, quod habet n. 4. ubi similiter loquitur de eo, qui pravo suo exemplo inducit ad furandum: magna autem differentia est inter Joannem, qui positivè consulit aut mandat furtum; & Franciscum, qui alium suo exemplo inducit ad furtum, ut patet ex dictis Concl. præcedenti; & Sanchez (velit, nolit) debet concedere, Joannem teneri ad restitutionem, quod tamen negat de Francisco, ut mox vidimus. Proinde licet admitteremus hunc non peccare directè & per se contra iustitiam; nihilominus omnino concedendum est, illum directè & per se peccare contra iustitiam. Jam autem Conclusio nostra non loquitur de Religioso, qui suo pravo exemplo inducit alium ad fornicandum (v. g. sæcularis videns Religiosum fornicantem, & ipse fornicatur, est Religiosus positivè contradicat) sed de Religioso, qui positivè consulit, & per consequens vult, saltem implicite, fornicationem alienam.

Deinde interrogo: actus, qui secundariò prohibetur per aliquam virtutem, v. g. castitatem, & ideo reductivè spectat ad peccatum oppositum isti virtuti; est aliquo modo peccatum contra istam virtutem, vel non? Indubiè (inquis) est aliquo modo peccatum contra istam virtutem: quia (ut supponitur) secundariò per ipsam prohibetur. Infero ergo: actus secundariò prohibitus per virtutem castitatis, est in habente votum castitatis sacrilegium contra id votum.

Probat Consequentia ex Sanchez Sum. lib. 5. c. 6. n. 9. ubi sic ait: Quidquid in sæcularibus extra conjugium est aliquo modo peccatum contra castitatem, est in habente votum simplex aut solemne castitatis sacrilegium contra id votum.

Dices: Non loquitur de modo primario & secundario, sed de aliis modis, quos prius enumeravet eodem loco, ibi: Circa priorem difficultatem breviter dicendum est; solemne castitatis votum ad duo obligare. Prius est, ad abstinendum à conjugio &c. Posterius est; ad abstinendum ab omni actu venereo sive interno, sive externo castitati adverso; ut à turpibus cogitationibus, delectatione morosa, à pollutione, à turpi contactu, impudico aspectu & à quocumque coitu &c. De illis loquitur Sanchez; non autem de modo primario vel secundario.

Sed contra; Sanchez non ait: Aliquo modo ex enumeratis, sed simpliciter: Aliquo modo. Deinde quæro abs te; cogitatio alienæ fornicationis in casu proposito honesta cenferi debet, an turpis? Delectatio morosa de fornicatione aliena, ibi enumeratur inter ceteros modos seu actus venereos, qui prohibentur per votum castitatis, an non? Sanè

88. Actus, qui secundariò prohibetur per aliquam virtutem, est aliquo modo contra illam.

89. Objectio

Solutio

verba sunt generalia : A turpibus ; inquit, cogitationibus ; delectatione morosa &c. Cur ergo nos ea restringemus ad delectationem morosam & turpes cogitationes de propria fornicatione ? Quod si delectatio morosa de fornicatione aliena prohibetur per votum castitatis, secundum Sanchez, cur non magis affectus efficac fornicationis alienae ? Nonne affectus efficac propriae fornicationis magis opponitur virtuti castitatis, & per consequens voto castitatis, quam sola delectatio morosa ? Non est dubium.

Sive ergo consilium fornicationis alienae directe adverteretur virtuti castitatis (ut docet Suarez de Charit. disp. 10. sect. 2. n. 9. in fine dicens : Neque est simile de illo, qui per consilium directe inducit ; nam hoc aperte est contra obligationem cujuscvis virtutis, habet enim adjunctam voluntatem contrariam directe illi virtuti) sive indirecte tantum & secundario ; dico, eo modo prohiberi per votum castitatis, quo modo castitati opponitur : si primario & directe opponitur, prohibetur per votum primario & directe : si solum indirecte & secundario, etiam solum indirecte & secundario prohibetur per votum ; adeoque quemadmodum virtus illa exprimens da est in Confessione, licet istud peccatum solum indirecte ei opponatur, pari quoque ratione exprimens erit votum, est id peccatum solum indirecte per illud prohibeatur.

Quod ergo fundamentum oppositae sententiae clarae & doctae, & a plerisque receptae, si credimus Dicastilloni ? Ducor (inquit Sanchez supra n. 11. ubi putatur docere hanc opinionem) quia quamvis scandalum illud saecularibus datum, reducatur ad peccatum contra castitatem, & datum Religiosis ad sacrilegium ; at non est peccatum contra propriam castitatem, quam in se tenetur servare Religiosus, quae sola cadit sub hujusmodi voto, & hujus violatio tantum reservatur, & ideo nullam prorsus circumstantiam peculiarem habet ex parte voti hujus Religiosi, dantis scandalum ; sed solum malitiam contra castitatem, ad quam suo pravo exemplo inducit saeculares, vel sacrilegii, ad quod inducit Religiosos, non aliter, quam si saecularis id scandalum daret. Haec ille. Sed non loquitur de consulente, de quo, secundum nostra principia, est dispar ratio.

Dico igitur, consulentem alteri fornicationem, peccare contra propriam castitatem. Probatur manifeste : Castitas est virtus universalis, obligans unumquemque ad abstinendum ab omni actu venereo interno & externo extra conjugium ; insuper inclinans, tamen non obligans ; ad procurandam illam abstinendam in altero : ergo etiam inclinans ad non procurandum positivè actum contrarium in altero ; quidni etiam obligans ? Eodem

praecepto (inquit Conineck de A.R. Supernat. Condit. disp. 32. n. 49.) quo vetatur aliquid facere, etiam prohibetur velle id fieri : atqui hoc ipso, quo aliquis intendit alterum inducere ad aliquod peccatum, ipse vult hoc ab ipso fieri ; ergo peccat contra idem praeceptum, contra quod peccat hoc faciens.

Ergo, infero ego : consulens alteri fornicationem, peccat contra castitatem propriam, eandem utique contra quam peccat ipse fornicator : neque enim est alia virtus castitatis, quae me obligat, & quae obligat alterum ; sed una & invariata specie virtus, quae suum subiectum inclinans ad amandam honestatem castitatis tam in se, quam in alio, & obligat ad non amandam oppositam malitiam sive in se, sive in alio.

An forte est alia virtus, quae detestatur fornicationem propriam, & alia, quae detestatur fornicationem alienam ? Ergo similiter non est alia & alia virtus, quae prohibet procurare propriam fornicationem, & procurare fornicationem alienam. Voluntas Angeli (inquit Scotus 3. dist. 33. q. 1. n. 16.) potest velle mali bonum temperantiae, in quantum est tale bonum, quod velle est proprius actus temperantiae : igitur ex habitu temperantiae potest illud velle sicut argutum est ; & ita erit in eo temperantia.

Ergo similiter voluntas mea potest alteri velle bonum castitatis, in quantum est tale bonum, quod velle est proprius actus castitatis : igitur ex habitu castitatis potest illud velle ; & ita erit in me castitas. Ergo castitas, quae in me est, inclinans meam voluntatem ad desiderandum alteri bonum castitatis : & per desiderium illud voluntas mea acquirit sibi virtutem castitatis, ejusdem speciei cum illa virtute castitatis, per quam sibi ipsi desiderat bonum castitatis ; quia (ut dicit Scotus supra) Per mihi & tibi non variatur ratio formalis habitus. Ergo etiam per mihi & tibi non variatur ratio formalis peccati : ergo veluti pecco contra propriam castitatem, mihi ipsi desiderando malitiam oppositam ; ita etiam pecco contra propriam castitatem, desiderando alteri malitiam oppositam.

Et sane quis dixerit, voluntatem simpliciter & absolute castam, quae alteri desiderat luxuriam ? Bonum ex integra causa ; malum autem ex singulis defectibus : ergo qui absolute & simpliciter vovet castitatem, vovet abstinendam ab omni desiderio luxuriae, sive propriae, sive alienae : quia desiderium luxuriae alienae, & hoc ipsum propria luxuria est, id est, peccatum destruens habitum propriae castitatis.

Atque ut desiderium propriae fornicationis, esset peccatum speciei distinctum à desiderio fornicationis alienae, quid tum ? Nonne etiam pollutio est peccatum speciei distinctum à fornicatione ? Et tamen, quia utrumque opponitur castitati, opponitur etiam voto castitatis : ergo similiter illa desideria, tamen si forent peccata

90. Proponitur fundamentum oppositae sententiae ex Sanchez.

91. Consulens alteri fornicationem, peccat contra propriam castitatem.

94. Dices : Et tum castitatis monium, vobis Probatur contra idem praeceptum, contra quod peccat hoc faciens.

Respondeo luntas voverunt interrogantur : Vultis me consilio ; sed testimonio. Ratio potest esse ejus oppositum non est verum illud voluisse. Porro contra malum est ; & castitatis prohibet.

Sed contra. lum est, alteritiae, aut violatmen Religiositiam, aut violat putat se peccantientiae, vel Respondet totius Ecclesiae Religiosa eum ad obligat veneris intermonio, quam ab Ecclesia ex luxuria ; neque At verò obedi limitata est & rem, & ad cert quae continent obervationem lia.

Similiter per determinationem se ad alios actus ; utputa, ut usufructu & temporalium officio, jure alim inabilem : prohibitionem, alque rei temporis Quid ergo mi

cata specie distincta, tamen quia opponuntur eidem virtuti castitatis, etiam opponuntur, eidem voto castitatis.

Dices: Ergo peccat Religiosus contra votum castitatis, quando consulit alteri matrimonium, vel petitionem debiti conjugalis. Probatur Consequenter: quia Religiosus vovet abstinere à matrimonio, & à petitione debiti conjugalis. Si ergo peccat contra votum castitatis, quando consulit alteri fornicationem, idcirco, quia propria fornicatio est contra votum castitatis; etiam peccabit contra votum castitatis, quando alteri consulit matrimonium, quoniam proprium matrimonium est contra votum castitatis.

Respondeo N. C. Ratio disparitatis, voluntas voventis; si enim omnes Religiosi interrogarentur, nemo inveniretur, qui diceret: *Volui me obligare ad abstinendum ab huiusmodi consilio; sed tantum ad abstinendum à proprio matrimonio.* Ratio ulterior: quia tale consilium potest sæpè esse obligatorium, adeoque melius eius oppositio; ut patet in Confessariis: ergo non est verisimile, Ecclesiam vel Religiosos illud voluisse comprehendere sub voto castitatis. Porro consilium fornicationis intrinsecè malum est; & ideo meritò censetur per votum castitatis prohibendum.

Sed contra, inquit: in intrinsecè malum est, alteri consulerè peccatum inobedientie, aut violationem voti paupertatis; & tamen Religiosus consulens alteri inobedientiam, aut violationem voti paupertatis, non putat se peccare contra proprium votum obedientie, vel paupertatis.

Respondeo, ut priùs, disparitatem petendam esse ex sensu communi Religiosorum, & totius Ecclesie. Ratio ulterior est: quia castitas Religiosa est absoluta & illimitata quantum ad obligationem abstinendi ab omnibus venereis internis & externis, tam in matrimonio, quam extra: nec constat, aliquando ab Ecclesia exceptum fuisse desiderium alienæ luxuriæ; neque est ulla ratio istud excipiendi. At verò obedientia Religiosa constat, quia limitata est & determinata ad certum Superiorem, & ad certam materiam, putà ad illa sola, que continentur in Regula, vel quæ ad illius observationem sunt necessaria, aut valde utilia.

Similiter paupertas Religiosa accipit suam determinationem ab Ecclesia, nec extendit se ad alios actus, quàm ab Ecclesia determinatos; utputà, privat ipso facto dominio, usu, usufructu & possessione omnium honorum temporalium (secùs spiritualium, ut beneficio, jure alimentorum &c.) & ad illa reddit inhabilem: prohibet autem acceptionem, detentionem, alienationem & usum cujuscumque rei temporalis sine licentia Superioris. Quid ergo miramur, si non extendat se ad

consilium præfatum, quod inter illa non numeratur ab Ecclesia?

Porro castitas, cum sit virtus absoluta & illimitata, obligans ex natura rei, & secluso voto, ad abstinendum ab omnibus actibus venereis internis & externis extra matrimonium (inter quos actus reperitur consilium alienæ fornicationis) nil mirum, si etiam castitas Religiosa ad omnes illos actus se extendat.

Præterea, Religiosus violans votum obedientie vel paupertatis, non peccat contra obedientiam vel paupertatem; sed tantum contra fidelitatem debitam Deo. Unde (ut alibi diximus) sufficienter confitetur, dicendo: *Violavi votum in re gravi*; adeoque consulens illam violationem, non facit quidpiam contra obedientiam vel paupertatem; sed contra fidelitatem Religiosam: ergo non peccat contra proprium votum; quia (ut suppono) non vovit fidelitatem Religiosam, sed obedientiam & paupertatem. Jam autem qui consulit fornicationem alteri Religioso vel seculari, non tantum peccat contra fidelitatem Religiosam, sed etiam contra virtutem castitatis, quam tamen vovit observare; ergo peccat contra proprium votum. Hinc si Religiosus suaderet alteri Religioso conjugato actum matrimonialem, sicut Religiosus conjugatus exercens talem actum, non peccaret contra castitatem, sed tantum contra fidelitatem Religiosam, pariter nec Religiosus consulens peccaret contra proprium votum castitatis.

Ecce resolutionem Dicastillonis claram & doctam, & à plerisque receptam, ut ipse eam perperam vocat, cardinalibus suis luxatam: quam proinde non judico tutam in praxi, nec tuto ab aliquo praticitari.

Magis extirpanda sententia Caramuelis supra n. 988, scilicet: *Monialis, quæ tactibus, sine delectatione propria, sæcularem pollueret, non operaretur contra votum castitatis.* Tactus huiusmodi ex natura sua intus sunt copulæ, quos proinde omnes viri casti, quasi pestem animæ castæ execrantur, etsi hic & nunc nulla ex illis oriatur delectatio aut pollutio propter infirmitatem naturæ, vel aliam causam extrinsecam, quæ nullatenus potest immutare naturam illorum tactuum, à qua defumenda est malitia, & non ab accidentali dispositione tangentis. Hinc Diana part. 1. tract. 7. resol. 53. meritò remittit viris doctis examinandum, utrum hæc opinio (pro qua citaverat Llamas in Sum. part. 3. c. 8. §. 16.) sit probabilis.

Et quamvis Caramuel supra existimet, eam non solum probabilem esse, sed etiam evidentem, conservatis suis principiis, de quibus in principio Conclusionis egimus; ego sanè, quia principia illa judico falsissima, etiam falsissimam arbitror hanc opinionem, ac omnino extirpandam. Quapropter absque ulteriori ejus examine (quo indigna est) procedo

95. Violans votum obedientie non peccat contra obedientiam,

97. Rejicitur alia quedam sententia Caramuelis.

ad

ad alios casus; & quæro, an dignitas personæ operantis sit circumstantia explicanda in Confessione? Ex. gr. si Episcopus (quod absit) seipsum polluat vel fornicetur. Si Generalis alicujus Religionis, vel alius Prælatas inferior. Si Judex furetur, qui ex officio suo tenetur alios fures punire. Respondeo:

CONCLUSIO VI.

Dignitas personæ peccantis, per se loquendo, & in universon, non est circumstantia mutans speciem, aut notabiliter aggravans, in Confessione specialiter explicanda.

98. Sententia Doct. Angelici.

Doct. Angelicus 1. 2. q. 73. art. 10. quærens; utrum dignitas personæ peccantis aggravet peccatum? Respondet, quod duplex est peccatum. Quoddam enim ex surreptione proveniens, propter infirmitatem humanam naturam; & tale peccatum minus imputatur ei, qui est maior in virtute, eò quod minus negliget huiusmodi peccata reprimere; quæ tamen omnino subterfugere infirmitas humana non sinit: alia vero peccata sunt ex deliberatione procedentia; & ista peccata tantò magis alicui imputantur, quanto maior est.

Luc. 12.

Probat quadrupliciter. I. quia facilius possunt resistere peccato maiores, puta; quia excedunt in scientia & virtute. Unde Dominus dicit Luc. 12. Quod servus sciens voluntatem domini sui, & non faciens, plagis vapulabit multis. II. propter ingratitudinem: quia omne bonum quo aliquis magnificatur, est Dei beneficium, cui homo fit ingratus peccando. Et quantum ad hoc, qualibet maioritas, etiam in temporalibus bonis, peccatum aggravat, secundum illud Sap. 6. Potentes potenter tormenta patientur. III. propter specialem repugnantiam actus peccati ad magnitudinem personæ: sicut si Princeps iustitiam violet, qui ponitur iustitiæ custos; & si Sacerdos fornicetur, qui castitatem vovet. IIII. propter exemplum seu scandalum: Quia (ut Gregorius dicit in Pastoralibus) in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia gradus peccator honoratur. Ad plurius etiam notitiam perveniunt peccata Magnorum, & magis homines ea indignè ferunt. Hucusque S. Thomas.

99. que displicet Arriaga.

Sed displicet hæc doctrina Arriagæ Tract. de Vitiis disp. 42. n. 22. eò quod omnes illæ probationes etiam in peccatis factis ex surreptione locum habeant. Prima: quia negari non potest, quin homo habens majorem gratiam, facilius etiam possit vitare ea peccata ex surreptione; immo ad hæc vitanda maxime juvat sanctitas. Secunda: quia etiam in illis

datur ingratitude erga Deum. Tertia: quia etiam illa magis repugnant ei altiori statui. Quarta denique: quia etiam ex illis scandalizantur facilius alii.

Nec sufficit respondere; eò quod non fuerit tunc perfecta libertas, quæ ponderaret ea omnia motiva, non reddi tunc majora ea peccata: hoc (inquam) non sufficit; nam licet non sit integra libertas, est tamen sufficiens ad peccandum: eò autem ipso est sufficiens, ut iustus possit aliquo modo ponderare eas quatuor rationes; quæ etiam sic imperfectè ponderatæ, licet non tantum aggravent, quàm si omninò exactè ponderarentur; efficiunt tamen sine dubio plus, quàm si non essent ullo modo cogitatæ. Ergo aggravabunt aliquo modo, & plus quàm si non essent. Hactenus Arriaga.

Quidquid sit de hac doctrina D. Thomæ, ut vera esset (quod examinare non est huius loci, & ideo superledeo) equidem non repugnat nostræ Conclusioni, quæ solum negat, dignitatem personæ peccantis notabiliter aggravare, ita ut, per se loquendo, debeat explicari in Confessione.

Dico; Per se loquendo, propter exemplum sive scandalum, de quo D. Thom. supra in quarta probatione: nam indubiè magis movent exempla Superiorum, quàm inferiorum, juxta commune dictum: Qualis Rex, talis grex. Verùm ratio scandali per accidens conjungitur peccatis Superiorum, cum plura eorum peccata possint esse occulta. Ergo, per se loquendo & universim, non videtur necesse, explicare dignitatem personæ peccantis, v. g. si sit Episcopus aut Prælatas Religionis, si sit Judex aut alia persona publica &c. Præterquam, quod peccatum scandali communiter satis possit explicari, non explicatà dignitate personæ, dicendo: Dedi scandalum pluribus vel paucioribus in tali vel tali materia. Quod ergo propter scandalum dignitas debeat explicari, planè per accidens est.

Nec obstat; quod Prælatas debeat procurare perfectionem: nam etiam quilibet Religiosus, ratione sui status magis debet procurare perfectionem; & tamen non ideo in quolibet peccato mortali debet explicare circumstantiam status Religiosi. Ita Lugo disp. 16. n. 179. ubi docet hanc sententiam. Deinde, nego debitum strictè dictum secluso voto, quod explicandum esse nemo dubitat. Et hujus casus meminit D. Tho. supra in 3. probatione: Si Sacerdos (inquit) fornicetur, qui castitatem vovet.

Sed quid, si Princeps iustitiam violet, qui ponitur iustitiæ custos? Respondent Nonnulli Gubernatorem, vel alium gerentem publicum Magistratum, si ipse furetur, qui alios impedire & punire debuerat, non debere explicare circumstantiam sui officii. Ita Diana cum

cum Aliis quæ Consonat Car. testatur de con. quia licet Gu. impediendum muneris; illa t. novam speciem furti constituit ille.

Sed cum pl. furtum constit. non poterit acc. Vel si non ali. accipere aliam. Etenim talis contra jus illius videtur peccare publica, ut debet impediat facta t. test.

Respondet I. bernator constit. & delicta alior. sua. Sicut Fisco nuntiare delicta tamen sua, sebet manifestari. Quia hi omnes in officio continent delicta.

Dices: Hoc tum, non sup. Lugone supra, tur Lugonem in probatur.

Respondet a. tum, sed potius rientia, & comm. dum ac similitu. quam eorum sei. Superat comm. nam fragilitate. Respublica aut. luisse hujusmodi.

Rogas, quæ. versia? Respon. peccent contra. peccarent contra. iustitiam non. suam dignitate. plicare: v. g. P. subditos suos, posset ipsos cor. facit dicendo i. contra præceptum. peccatum regu. tuti Charitatis. suam dignitate. catum injustiti. mist non corri. Enimvero Pr.